

Posudek habilitační práce

Téma: Prezentácia nesprítomného naprieč kultúrami

Autor: Mgr. Alena Smiešková, Ph.D.

Oponent: Doc. PhDr. Tomáš Pospíšil, Ph.D.

1) Náročnosť zpracování řešené problematiky práce

Předložený habilitační spis není sevřeným textovým útvarům, jehož autorka by systematicky zpracovávala ostře ohraničené tématické teritorium. Jde spíše o soubor samostatných studií, věnovaných analýzám několika literárních a filmových děl, jejichž společným jmenovatelem je snaha o umělecké uchopení toho, co se běžné reprezentaci vzpírá, co není běžnými výrazovými prostředky postižitelné, ať již jde o hrůzy holocaustu či otrokářství, zachycení komplexity identitární problematiky v dnešním postmoderním světě, či zobrazení lidského údělu a jeho smrtelnosti v toku času na pozadí věčnosti.

Jednotlivé kapitoly přinášejí nejen textové analýzy a kontextové informace, občas také konfrontují čtenáře s otázkami, jež horizont literární či filmové interpretace přesahují a ponoukají je k uvažování o lidské existenci jako takové. Skutečnost, že spis místy získává až esejistický charakter nepokládám za závadu: v celkovém úhrnu jde o komplexní dílo, které prostřednictvím několika případových studií o známých dílech americké a světové literatury (např. *The Ghost Writer* Philipa Rothe, *Beloved* Toni Morrisonové, *The Woman Warrior* Maxine Hong Kingstonové, *Anil's Ghost* Michaela Ondaatje) a kinematografie (*Obchod na Korze* Kádára a Klose, *La Vita e Bella* Roberta Benigniho, filmy Alexandra Gonzálese Iñaritu) naznačuje některá specifika současné postmoderní situace a poukazuje na nezastupitelnou roli umění v současném světě. Je to právě umělecký jazyk, jenž nám, zprostředkovaně a jaksí v náznaku, umožňuje uchopit a artikulovat věci, které jsou jinak z rozličných příčin nesdělitelné.

Teoreticky poučený text nenahlíží na jednotlivá díla podle předem jasně vymezené metodologické šablony, kdy jsou na žánrově, mediálně a kulturně odlišných artefaktech identifikovány stále stejné postupy, prvky či významy; Smiešková naopak přistupuje k analyzovaným textům s respektem a interpretační hlediska přizpůsobuje jejich potencialitám (například interpretace Benigniho film prizmatem postavy Harlekýna; porovnání funkce motivu ducha [či strašidla] v románech Morrisonové, Kingstonové a Ondaatjeho; či propojení

diskuse o filmu *Beautiful* s filozofickým pojednáním o času a věčnosti, ke které autorku inspirovalo dílo Miroslava Petříčka).

2) Posouzení úrovně zpracování práce

Metodologické vymezení základních teoretických východisek v úvodu práce i jednotlivých kapitol je dostačující a dokládá teoretické znalosti autorky. Smiešková aplikuje myšlenky pro téma stěžejních myslitelů postmoderny (Lyotard, Jameson, Hassan, Baudrillard) či postkoloniálních studií (Ashcroft, Bhabha). Podobně zjevná je i habilitandčina znalost kontextů, jež na různých místech demonstruje jak prostřednictvím odkazů na další příbuzné texty či na další životopisné, institucionální a obecně kulturní danosti.

Přestože v případě individuálních analýz jde o relativně známé až slavné texty, nelze předpokládat, že potenciální čtenář bude obeznámen se všemi položkami na autorčině seznamu. Případovým studiím by tak rozhodně prospělo začlenění stručných synopsí. Kapitoly by se staly srozumitelnějšími a čtenářsky přístupnějšími. Toto doporučuji zohlednit zejména v případě následné publikace spisu. V současné podobě totiž některé pasáže vynívají nepříjemně útržkovitě (viz například diskuse o filmech *Život je krásný* a *Obchod na korze*).

V textu jsem nenašel vysvětlení na základě čeho byl proveden výběr zkoumaných textů, a to ani na úrovni spisu, ani na úrovni jednotlivých kapitol. Proč je například v kapitole o filmech Gonzálese Íñaritu opominut *Babel*? Výsledná podoba díla tak působí dojmem určité nahodilosti, téměř jakoby nešlo o jeden ucelený útvar, nýbrž o sborník textů, u kterých se společný jmenovatel hledá až dodatečně. Tomu nasvědčuje i rozkolísané užívání zájmen „I“ a „we“ v odkazu na autorku. Před případnou publikací bude opět nutné text dále propojit a to nejen pouze formálně sjednoceným užíváním zájmen první osoby, ale především srovnatelnou hloubkou ponoru do jednotlivých děl.

Vzhledem k celkovému tématu práce – zkoumání umělecké prezentace neprezentovatelného napříč kulturami – mi není jasné, proč v práci nacházíme kapitolu o americké populární kultuře jakožto produktivním dějišti interkulturního konfliktu. Je možné, že vysvětlení habilitandka podala na straně 106, která ve spisu chybí, avšak i tak se domnívám, že se autorce tématické pojítka se zbytkem textu kamsi vytratilo.

3) Přínos a úroveň výsledků práce

Práci oceňuji pro její interdisciplinaritu, široké tématické rozkročení a autorčinu soustavnou snahu o filozofické přesahy. Dílo čtu jako obranu kreativního umění (bez ohledu na žánr či disciplínu), jež nám dává zprostředkovaně nahlédnout za hranici toho, co je samozřejmé, všední a běžné. Smiešková nám ukazuje, jak zmíněné texty, navzdory jejich žánrové a tématické různosti a odlišným autorským přístupům, narušují naši slepotu vůči komplexitě, mnohoznačnosti, protikladnosti světa, ale také vůči jeho hrůznosti či naopak vznešenosti.

4) Posouzení formální stránky práce

Jestliže je mé hodnocení práce z hlediska dosažených výsledků spíše pozitivní, po formální stránce je třeba dílu vytknout až zarážející množství nedostatků. Je věru škoda, že autorka s takovým intelektuálním potenciálem nevěnovala formálním aspektům díla náležitou pozornost. V práci najdeme četné chyby v gramatice (str. 4, 16, 21, 26, 33, 34, 35, 36, 37, 45, 51, 53, 60, 64, 83, 84, 93, 100), pravopise (str. 1, 12, 19, 20, 31, 109), idiomatice (str. 8, 23, 29, 36, 38, 67, 82, 100, 109), i některé chyby typografické (12, 13, 21, 23, 25, 28, 47, 49, 57, 113). Jedna pravopisná chyba je dokonce přímo vyražena na černých deskách vazby („acros“ místo správného „across“)! V textu chybí strana 106, formátování na straně 75 je naprosto nestandardní.

Bibliografické údaje najdeme na konci jednotlivých kapitol, což opět narušuje celkovou jednotu díla i orientaci v něm. Sjednocené oddělení s literaturou použitou v celém textu by bylo nesporně řešením lepším.

U díla také postrádám celkový rejstřík.

5) Návrh

Vzhledem k tomu, že výše uvedené skutečnosti jsou v případě revize díla relativně snadno odstranitelné a že většina pasáží předložené práce dokládá náležitou odbornou úroveň autorky, navrhuji, aby jí byl udělen vědecko-pedagogický titul docentky.

Brno, 11. 8. 2013

